

9. Shevchuk A. S. (2016), *Dytyacha khoreohrafiya* [Child choreography]. Ternopil: Mandrivets Publ., 2016, 288 p. (In Ukrainian).
10. Kuzminska O. (2002), *Taniec w teorii i praktyce* [Dance in theory and practice]. Poznan: Wyd. Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego. (in Polish).

Стаття надійшла в редакцію 26.10.2018 р.

УДК: 378:37.011.3-051:78+159.954

DOI 10:25128/2415-3605.18.3.8

ДЕМИДОВА МАРИНА

ID ORCID 0000-003-2731-41-41

viktor_sport@ukr.net

кандидат педагогічних наук, доцент
Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського
м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 4

ЧЕНЬ ЧЕНЬ

243573716@qq.com

аспірантка

Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського
м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 4

ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОГО МУЗИКУВАННЯ ЯК СПОСОБУ САМОВИРАЖЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У СУЧАСНОМУ АРТПРОСТОРИ

Відзначено, що ключова компетенція майбутнього вчителя музичного мистецтва пов'язана з розвитком таких базових компетенцій, як уміння самостійно знайомитися з новими творами, працювати з нотним текстом, втілювати художні образи, реалізовувати музичними засобами творчі і пізнавальні потреби. Показано, що сучасна музично-педагогічна освіта в Україні намагається знайти чіткі параметри співвідношення традиційних і новаторських підходів до навчання, що максимально сприяють самовираженню особистості та формуванню психологічного комфорту в майбутній професійній діяльності вчителів музичного мистецтва. Звідси, спрямованість освіти на практичну та самостійну підготовку студентів дала поштовх для осмислення необхідності вдосконалення такої форми виконавської діяльності, як музикування. Читання з листа й ескізне вивчення музичних творів відкривають перед студентами найсприятливіші можливості для широкого ознайомлення з методичною літературою, впевнене володіння музичним інструментом, вільне виконання творів різної технічної складності, вміння виконувати необхідний перелік творів різних епох, стилів і жанрів. Вказано, що основне завдання оволодіння навичками музикування по нотах полягає у досягненні рівня розвитку особистості студента, достатнього для її діяльної самореалізації; досягнення рівня освіченості, що дозволяє самостійно орієнтуватися в цінностях світового культурного простору; оволодіння знаннями, вміннями, навичками, які потрібні для формування самостійної діяльності у сфері культури після закінчення музично-педагогічних факультетів.

Ключові слова: музичне мистецтво, вчитель, музикування, читання з листа, ескізне програвання.

ДЕМИДОВА МАРИНА

кандидат педагогических наук, доцент
Южноукраинский национальный педагогический
университет имени К. Д. Ушинского,
г. Одесса, ул. Фонтанская дорога, 4

аспирантка
Южноукраинский национальный педагогический
университет имени К. Д. Ушинского,
г. Одесса, ул. Фонтанская дорога, 4

ОСОБЕННОСТИ ТВОРЧЕСКОГО МУЗИЦИРОВАНИЯ КАК СПОСОБА САМОВЫРАЖЕНИЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКАЛЬНОГО ИСКУССТВА В СОВРЕМЕННОМ АРТПРОСТРАНСТВЕ

Отмечено, что ключевая компетенция будущего учителя музыкального искусства связана с развитием таких базовых компетенций, как умение самостоятельно знакомиться с новыми произведениями, работать с нотным текстом, воплощать художественные образы, реализовывать музыкальными средствами творческие и познавательные потребности. Показано, что современное музыкально-педагогическое образование в Украине пытается найти четкие параметры соотношения традиционных и новаторских подходов к обучению, максимально способствующих самовыражению личности и формированию психологического комфорта в будущей профессиональной деятельности учителей музыкального искусства. Отсюда, направленность образования на практическую и самостоятельную подготовку студентов дала толчок для осмысления необходимости совершенствования такой формы исполнительской деятельности, как музицирование. Чтение с листа и эскизное изучение музыкальных произведений открывают перед студентами благоприятные возможности для широкого ознакомления с методической литературой, уверенное владение музыкальным инструментом, свободное исполнение произведений различной технической сложности, умение исполнять необходимый перечень произведений различных эпох, стилей и жанров. Указано, что основная задача овладения навыками музицирования по нотам заключается в достижении уровня развития личности студента, достаточного для ее деятельной самореализации; достижение уровня образованности, позволяющего самостоятельно ориентироваться в ценностях мирового культурного пространства; овладение знаниями, умениями, навыками, которые необходимы для формирования самостоятельной деятельности в сфере культуры после окончания музыкально-педагогических факультетов.

Ключевые слова: музыкальное искусство, учитель, музицирование, чтение с листа, эскизное проигрывание.

DEMIDOVA MARINA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky
4 Fontansky road Str., Odesa

CHEN CHEN

Graduate Student
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky
4 Fontansky road Str., Odesa

FEATURES OF CREATIVE MUSIC-MAKING AS A WAY OF FUTURE MUSICAL ART TEACHERS' SELF-EXPRESSION IN MODERN ART

It is noted that the key competence of the future teacher of musical art is associated with the development of such basic competencies as the ability to independently get acquainted with new works, work with musical text, embody artistic images, realize creative and cognitive needs with musical means. It is shown that modern music and pedagogical education in Ukraine is trying to find clear parameters for the correlation between traditional and innovative approaches to learning, which maximally promote self-expression of the individual and the formation of psychological comfort in the future professional activity of musical art teachers. Hence, the focus of education on the practical and independent preparation of students gave impetus to the understanding of the need to improve this form of performing activities like playing music. Reading from a sheet and sketch study of musical works opens up opportunities for students to become widely acquainted with musical literature, confidently own a musical instrument, free performance of works of various technical complexity, ability to

perform the necessary list of works of various eras, styles and genres. It is indicated that the main task of mastering the skills of playing music on notes is to achieve the level of development of the student's personality sufficient for its active self-realization; achieving a level of education that allows them to independently navigate the values of the world cultural space; mastering the knowledge and skills that are necessary for the formation of independent activities in the field of culture after graduating from music and pedagogical faculties.

Keywords: *musical art, teacher, playing music, reading from a sheet, sketch playback.*

Сучасна музично-педагогічна освіта в Україні прагне знайти чіткі параметри співвідношення традиційних і новаторських підходів до навчання, що максимально сприяють самовираженню особистості та формуванню психологічного комфорту в майбутній професійній діяльності вчителів музичного мистецтва. Акцентуація освіти на практичній і самостійній підготовці вчителів-музикантів дала поштовх для осмислення нового підходу щодо змісту практичної діяльності студентів.

Насамперед треба зазначити, що вчитель музичного мистецтва є представником усього масиву художньої культури, носієм кращих її традицій. Саме він впливає на музичні смаки підростаючого покоління, формує їх емоційний досвід, духовну культуру і спонукає до творчого самовдосконалення.

Сучасний підхід побудови освітнього процесу на музично-педагогічних факультетах ЗВО з фахово-виконавських дисциплін зумовлений особливостями першочергових завдань: упевнене володіння музичним інструментом, вільне виконання творів різної технічної складності, вміння виконати необхідний перелік творів різних епох, стилів і жанрів. Останнє з перерахованого змушує звернути увагу педагогів на вдосконалення у майбутніх учителів музичного мистецтва навичок музикування.

Нині є відкритим питання активного використання інноваційних технологій навчання, вивчення, систематизації, узагальнення і переосмислення досвіду роботи вчителів-новаторів, розробки нових педагогічних методів та новітніх педагогічних технологій в області музикування.

Метою статті є аналіз трансформаційних процесів у системі музичної освіти, зумовлений вимогами сьогодення, та визначення у цьому контексті імпровізації як основного компонента професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Існуюча сьогодні система освіти на музично-педагогічних факультетах ЗВО склалася давно і базується на визнаних у світі традиціях музичної культури.

До музикування музиканти і педагоги відносять різні форми музично-творчої діяльності, а саме: гра по слуху, читання з листа, ескізне програвання музичного твору, імпровізація тощо.

О. Філатова, аналізуючи педагогічні, музичні, соціальні і культурні основи цього явища, відносить до нього шість позицій, «що викладені у порядку поступового ускладнення творчих завдань: читання (нот) з листа, підбір (мелодій) по слуху, транспонування, аранжування, імпровізація і (аматорська) творчість» [8, с. 147]. Авторка розглядає музикування як «вільне звукотворче волевиявлення» і виводить перераховані особливості виконавської практики з визнаної у науці культурно-історичної типології.

Одним з факторів, які визначають успішність підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва є вміння грати з листа. У професійній роботі, за усього різноманіття музично-технічних засобів, учителю доводиться часто використовувати різні види подання музичного матеріалу: ескізне виконання, читання музичного тексту з листа. Так, використання різновидів гри по нотах визначається умовами і цілями виконання музичного твору на уроці. З точки зору аналізу фортепіанно-виконавської діяльності загалом до вищевказаних можна додати й інші форми гри по нотах: розбір-вивчення (аналіз фрагментів твору), розбір-виконання (повільне програвання п'єси), вивчення напам'ять, робота над текстовими помилками.

Однак такі види виконавської діяльності відносяться до процесу розучування і вдосконалення виконавського контексту. Вони передбачають реалізацію робочого моменту вивчення твору (гра у повільному темпі, повторення фрагментів) і не завжди враховують його художньо-образні, стильові і жанрові особливості. На противагу цьому, такі музично-виконавські форми, як читання з листа й ескізне виконання музичного твору є найбільш складними різновидами гри по нотах і мають статус художньої діяльності.

Серед методичних рекомендацій музикантів-виконавців, педагогів-науковців існує багато технологій і практичних прийомів, спрямованих на освоєння окремих аспектів різних видів

виконавської діяльності. Однак детальний їх аналіз виявив розбіжності між теоретичною і практичною спрямованістю. У теорії музичної педагогіки провідна роль у процесі читання нот з листа й ескізного виконання відводиться слуховій сфері, а на практиці рекомендації, як правило, спрямовані на розвиток зорово-рухової координації.

Необхідно зауважити, що питання художньо-творчого прочитання незнайомого тексту без попередньої підготовки розглядаються вченими в розриві від слухового і рухового аспектів виконавського процесу. Суголосні з думкою Д. Слободніченко, що у студентів технологічні компоненти вміння грати з листа різко відстають від розвитку музичного мислення і загально-технічних навичок гри на фортепіано, процеси сприйняття нотного тексту і створення різного рівня уявлень відірвані в реальному часі від виконавських дій, що зводить читання з листа на рівень розбору твору [6, с. 56].

У цьому ракурсі, на нашу думку, результативним може виявитися навчання гри з листа на основі цілісного процесу сприйняття і озвучування нотного тексту. Обґрунтування цієї єдності визначає новий підхід у контексті дослідження методики вдосконалення вмінь читання нот з листа й ескізного виконання музичних творів.

Психолого-педагогічний аналіз проблеми навчання читання нот з листа привертає увагу музикантів-педагогів, починаючи з XVI–XVIII ст. (Ф. Бах, Ф. Куперен та ін.) і до методичних робіт авторів минулого століття (Л. Баренбойм, Л. Веспремі, М. Лерман, Б. Міліч, В. Островська, К. Херман та ін.) та сучасних українських учених (А. Коломієць, Н. Скоробогатко, Д. Слободніченко та ін.).

Особливий інтерес становить створення нотних посібників щодо читання з листа (Ф. Брянська і Л. Єфімова, В. Гітліць, С. Ляховицька, М. Шарікова, Р. Хорунжа та ін.) з переважанням нотного матеріалу, що зумовлює найбільші труднощі при читанні його з листа. Робляться спроби теоретичного осмислення гри з листа як складного процесу, заснованого на взаємодії зорової, слухової і рухової сфер (Т. Беркман, В. Островська, Г. Ципін та ін.), візуального сприйняття нотного тексту і зорово-рухових складових гри з листа (Є. Беннет і Х. Кепп, В. Кайльман, С. Лоурене, Л. Моурі та ін.).

При обґрунтуванні гри з листа як цілісного процесу важливо враховувати, що сприйняття нотного тексту співпадає з озвучуванням музичного твору, тобто орієнтовний бік процесу читання з листа в часі зливається з виконавським. Всі операції, пов'язані із впізнаванням, осмисленням нотного тексту, створенням художнього образу-мети і моторної програми, на думку Т. Карачарової, відбуваються майже одночасно, паралельно з їх реалізацією. Тому цілісність процесу гри з листа, неподільність його на окремі етапи є основною складністю у виконавській діяльності студентів-музикантів [2, с. 15].

Серйозною перешкодою при створенні ефективної методики навчання читання нот з листа, вказує О. Шульпяков, є хибні уявлення про сутність психофізіологічних механізмів, що забезпечують реалізацію цього процесу. У зв'язку з цим автор відзначає, що феноменологічна схема «бачу – чую – граю», яка викладається більшістю методистів, теоретично є хибною [10, с. 21].

Визначальним для нашого дослідження стало висунуте В. Сраджевим положення про багатоканальні обробки «зорового сигналу», де важливого значення набувають і зорово-рухові, і зорово-слухо-рухові зв'язки, кожний з яких у процесі читання нот з листа виконує певну функцію, забезпечуючи гармонійно сформований, якісний синтез моторики виконавця із зоровою та слуховою сферами. Викликають інтерес етапи процесу читання нот з листа, які аналізує науковець, а саме: орієнтовний і виконавський. Згідно з його дослідженням, саме орієнтовний повинен створювати художній образ-мету і моторну програму. В. Сраджев наголошує, що провідна роль у формуванні художнього образу в процесі гри з листа належить художньому мисленню. Від нього залежить функціональна узгодженість окремих компонентів, яскравість і змістовність виконавського задуму. Звідси, якісні характеристики моторної програми багато в чому визначаються рухово-координаційним мисленням [7, с. 172]. Виходячи зі сказаного, процес читання нот з листа включає в себе орієнтовну і виконавську складові.

Грунтуючись на дослідженнях учених, таку форму музикування, як читання нот з листа, розглядаємо складним організованим процесом, що забезпечується взаємодією різних навичок і психофізіологічних механізмів, які становлять єдиний функціональний синтез. Більш розгорнуте визначення такого явища знаходимо у М. Назаренко: це, з одного боку, складний різновид гри по нотах, який можна віднести до художньої діяльності, зокрема, до музично-

виконавської, що об'єднує технологічний і художньо-змістовний аспект, а з іншого – це складний психофізичний процес, пов'язаний з формуванням та засвоєнням клавіатурного простору та ігрових рухів, з аналізом та побудовою емоційно-сміслових і звукових образів [4, с. 146].

В контексті означеної проблематики важливими є положення Т. Карачарової [2] щодо цілісності сприйняття і озвучування нотного тексту у процесі читання з листа, за якого всі компоненти цілісного вміння взаємодіють і розвиваються одночасно, в тісному взаємозв'язку, як-от:

- уважні та когнітивні – розподіл уваги між кількома видами діяльності одночасно;
- мнемонічні – швидкість, продуктивність запам'ятовування і відтворення матеріалу;
- імажнітивні – відтворення образу кінцевого продукту;
- сенсорні – відчуття і сприйняття;
- перцептивні – навички сприйняття і адекватна інтерпретація.

На відміну від читання з листа, ескізне розучування твору відкриває можливості для більш детального опрацювання музичного тексту.

У межах кожного з названих видів діяльності студенти швидко і оперативно досягають багато різних музичних явищ:

- ознайомлення зі стилевими особливостями музики різних епох;
- техніку реалізації художньо-виконавських завдань;
- збільшення кількості опрацьованого музичного матеріалу.

Музично-освітній процес, пов'язаний з читанням з листа й ескізним розучуванням творів, підпорядковується принципам розвиваючого навчання. Водночас між вказаними формами роботи існує різниця. Ескізне розучування твору – це форма роботи, за якої оволодіння матеріалом не зводиться до концертно-виконавської готовності. Останнім, завершальним етапом ескізної роботи стає етап, на якому студент охоплює загалом образно-поетичний задум музичного твору, отримує художньо достовірне уявлення про нього і намагається переконливо втілити цей задум у власній виконавській інтерпретації.

На відміну від одноразового ознайомлення з новою музикою, чим і є читання з листа, ескізне розучування твору, на думку С. Алояна, відкриває можливості для значно серйознішого і ґрунтовного його опрацювання. Заняття, що будуються за принципом створення виконавських ескізів, мають всі підстави бути зарахованими до найбільш результативних засобів загального музичного і рухово-технічного розвитку студентів у тих ситуаціях, коли першочерговими та головними педагогічними завданнями висуваються розширення художнього кругозору, поповнення музично-слухового досвіду, формування основ професійної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва [1, с. 5].

На думку педагогів, технічні труднощі музичного твору, що освоюється в ескізній формі, можуть перевищувати реальні виконавські можливості студента. Оскільки твір, який вивчається у формі робочого ескізу, не виконується публічно, перед студентом відкривається можливість застосування методу творчого пошуку і експерименту, що, відповідно, призводить до інтенсифікації інструментально-технічного та музично-творчого розвитку майбутнього фахівця.

Студент у такому разі не обмежується одиничним, швидким ознайомленням з художнім твором. Виконуючи його багаторазово, протягом певного періоду часу, він значно глибше осягає інтонаційно-виразну сутність виконуваної музики, її конструктивно-композиційні особливості і емоційно-образний зміст. Тим самим його музичне мислення, що працює в ескізній манері, втягується в дуже складну за структурою, широко розгалужену аналітико-синтетичну діяльність.

Однак при вирішенні проблеми розвитку навичок читання з листа і ескізного виконання музичного твору варто враховувати специфіку цього виду музично-виконавської діяльності і, як наслідок, особливості умов, які відповідають цьому аспекту підготовки організації освітнього процесу студентів-музикантів.

Отже, читання з листа є важливим аспектом музично-інструментальної підготовки студентів-музикантів в педагогічному закладі вищої освіти. Такий вид навчальної діяльності формує у них необхідні практико-орієнтовані навички, що дозволяють вирішувати завдання у майбутній професійній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алоян С. Ф. Эскизное разучивание. Особенности работы: методическая работа / С. Ф. Алоян. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://orl.rnd.muzkult.ru/media/2018/08/31/1232831952/Method.razrabotka_Eskiznoe_razuchivanie._Osobennosti_raboty._prep.Aloyan_S.F.pdf.
2. Карачарова Т. И. Обучение игре с листа на основе активизации целостного процесса восприятия и озвучивания нотного текста: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Т. И. Карачарова. – СПб., 2007. – 26 с.
3. Коломиєць А. Курс читання хорових партитур: навч.-метод. посібник / А. Коломиєць. – К.: Музична Україна, 1977. – 123 с.
4. Назаренко М. Формування навичок читання з листа хорових партитур у майбутніх педагогів-музикантів у процесі підготовки до роботи з хоровим колективом / М. Назаренко // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер.: Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 131. – С. 144–148.
5. Скоробогатько Н. Нотатки оперного концертмейстера / Н. Скоробогатько. – К.: Музична Україна, 1973. – 330 с.
6. Слободніченко Д. О. Формування навичок читання з листа хорових партитур у студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв: дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Д. О. Слободніченко. – К., 2008. – 235 с.
7. Сраджев В. П. Закономерности управления моторикой пианиста / В. П. Сраджев. – М.: Контенант, 2004. – 216 с.
8. Филатова О. И. Чешская музыкальная педагогика в социокультурном аспекте: к проблеме творческого характера исполнительской практики / О. И. Филатова // Музыкально-эстетическое образование в социокультурном развитии личности: Матер. 1-й Международ. межвуз. научно-практ. конф. – Екатеринбург: УрГПУ, 2001. – Т. V. – С. 147.
9. Цыпин Г. М. Музыкально-исполнительское искусство: теория и практика / Г. М. Цыпин. – СПб.: Алетейя, 2001. – 320 с.
10. Шульпяков О. Ф. Работа над художественным произведением и формирование музыкального мышления исполнителя / О. Ф. Шульпяков. – СПб.: Композитор, 2005. – 37 с.
11. Bennet E. Coplete series of sight reading and ear test: for piano / E. Bennet, H. Capp. – Book 1-6. – Oakville: F. Harris music Co., 1968–1969. – 268 p.
12. Keilmann W. Introduction to sightreading / W. Keilmann. – N. Y. Peters, 1972. – 58 p.
13. Maury L. Magic lines and spaces. Solves sight reading problems / L. Maury. – La Canada, Calif., 1973. – 85 p.

REFERENCES

1. Aloyan S. F. [Sketch learning. Features of work]. Eskiznoe razuchivanie. Osobennosti raboty. (In Russ.) Available at: http://orl.rnd.muzkult.ru/media/2018/08/31/1232831952/Method.razrabotka_Eskiznoe_razuchivanie._Osobennosti_raboty._prep.Aloyan_S.F.pdf
2. Karacharova T. Y. Obuchenye yhre s lysta na osnove aktyvyzatsyy tselostnoho protsessa vospriyatya y ozvuchyvanyia notnoho teksta: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk. [Learning the game from the sheet based on activating the process of perceiving and sounding the musical text]. SPb., 2007, 26 p.
3. Kolomyjets A. Kurs chytannya khorovykh partytur. [Course of reading choral scores]. Kyiv: Muzychna Ukraina, 1977, 123 p.
4. Nazarenko M. Formuvannia navychok chytannia z lysta khorovykh partytur u maibutnikh pedahohiv-muzykantiv u protsesi pidhotovky do roboty z khorovym kolektyvom. [Formation of future music teachers' reading skills from a letter of choral scores in the process of preparing for work with the choir team]. Naukovi zapysky Kirovohrad'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Ser.: Pedahohichni nauky. 2014.Vol. 131. pp. 144–148.
5. Skorobohatko N. Notatky opernoho kontsertmeistera. [Opera Concertmaster' Notes]. Kyiv: Muzychna Ukraina. 1973. 330 p.
6. Slobodnichenko D. O. Formuvannia navychok chytannia z lysta khorovykh partytur u studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv kultury i mystetstv: dys... kand. ped. nauk. [Formation of reading skills from a sheet of choral scores from students of higher educational institutions of culture and arts]. K., 2008. 235 p.
7. Sradzhev V. P. Zakonomernosti upravleniya motorikoy pianista [The rules of piano masters management]. M.: Kontenant, 2004. 216 p.
8. Filatova O. I. Cheshskaya muzykal'naya pedagogika v sotsiokul'turnom aspekte: k probleme tvorcheskogo kharaktera ispolnitel'skoy praktiki. [Czech musical pedagogy in the socio-cultural aspect: to the problem of the creative nature of performing practice]. Muzykal'no-esteticheskoe obrazovanie v sotsiokul'turnom

razvitiu lichnosti. Mater. 1-y Mezhdunarod. mezhvuz. nauchno-prakt. konf. – Ekaterinburg, UrGPU, 2001. 147 p.

9. Tsyprin G. M. Muzykal'no-iskolnitelskoe iskusstvo: teoriya i praktika. [Music Performing Art: Theory and Practice]. SPb. Aleteya, 2001. 320 p.
10. Shulpyakov O. F. Rabota nad khudozhestvennym proizvedeniem i formirovanie muzykal'nogo myshleniya ispolnitelya [Work on the work of art and the formation of musical thinking artist]. SPb.: Kompozitor, 2005. – 37 p.
11. Bennet E. Coplete series of sight reading and ear test: for piano. Book 1–6. Oakville: F. Harris music Co., 1968-1969. – 268 p.
12. Keilmann W. Introduction to sightreading. N. Y. Peters, 1972. 58 p.
13. Maury L. Magic lines and spaces. Solves sight reading problems. La Canada, Calif., 1973. 85 p.

Стаття надійшла в редакцію 27.10.2018 р.

УДК 378.091.33-027.22:001.895 [373.091.12.011.3-051:74:005.336.2]

DOI 10:25128/2415-3605.18.3.9

ІРИНА ПАЦАЛЮК

irapatsaliuk@gmail.com

кандидат педагогічних наук, доцент
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, вул. Максима Кривоноса, 2

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНИХ ПРАКТИК

Розглянуто доцільність і необхідність залучення самостійної роботи студентів у практику підготовки майбутнього педагога-художника з метою формування педагогічних компетентностей, інноваційні підходи до організації самостійної роботи, а саме: стимулювання інтересу студентів до самовдосконалення, гуманістична спрямованість інноваційних процесів, з'ясовано, що доцільність залучення самостійної роботи у практику роботи ВНЗ регламентовано державними документами про вищу освіту, специфікою організації навчально-виховного процесу у ВНЗ, потребою навчати студентів самостійно працювати над дослідженням науково-практичних проблем, набувати практичних умінь та навичок у подальшій професійній діяльності, в інших сферах життя. Охарактеризовано сучасний стан рівня дослідженості проблеми: наукові розвідки пов'язані з теперішнім станом впровадження самостійної роботи у практику роботи ВНЗ. На основі аналізу наукових публікацій визначено фактори, які сприяють ефективності і результативності самостійної роботи студентів: компоненти самостійності, види та форми організації самостійної роботи, особливості управління самостійною роботою, інноваційні форми професійної фахової підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва, педагогічні умови ефективності самостійної роботи студентів, зміст вищої освіти. Проаналізовано особливості самостійної роботи студентів відповідно до конкретних робочих програм, розроблених для студентів спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво). З'ясовано, що ефективність організації самостійної роботи студентів під час проходження практик, пленерної та педагогічної, забезпечують: активність та творчість студентів у реалізації завдань самостійної роботи з навчальних курсів; чітко прописані завдання самостійної роботи з урахуванням рівня підготовки та завдань кожного курсу; систематичний контроль з боку керівника практики (поточний та підсумковий), його спрямовуюча роль педагога-наставника.

Ключові слова: педагогічні компетентності, студенти, самостійна робота, інноваційні підходи, дуальна освіта, пленерна практика, педагогічна практика.

ІРИНА ПАЦАЛЮК

кандидат педагогических наук, доцент
Тернопольский национальный педагогический университет